

רוח קרב

אנחנו מורכבים מהמורשת שהכניסו בנו

"כשהיינו צריכים להילחם על היישוב קפצו לי דוגמאות של תש"ח. כשהיה צריך לנסוע על זחלים נזכרתי בכיפור. וכשהיה צריך להילחם על כל מטר חשבתי על הסיפורים משחרור ירושלים. אנחנו מורכבים מהמורשת שהכניסו בנו. הסיפורים האלה מעצבים אותנו. משפיעים על מי שאנחנו".

ככה, בשטף, מתאר אחד המח"טים חלק ממה שקורה לו בתודעה בשבעה באוקטובר, במהלך היום הארוך ביותר שלו. מסתבר שגם מפקד מנוסה, בוגר כמעט שני עשורים של לחימה ופיקוד- שואב מהמורשת שהוטמעה בו אומץ, השראה, ורוח.

20 חטופים הושבו ארצה בערב שמחת תורה. 15 חללים הושבו לקבורה עד כה, מאז כניסת ההסכם לתוקף. המלחמה לא תמה. הלחימה לא תמה. אבל ביחסים המורכבים שבין צבא וחברה, תקשורת ומציאות, עורף וחזית- תכף נגלה שמסכמים לנו אותה.
ובאמת- שלב חשוב ומרכזי של המלחמה הזו מסתיים, ואחד אחר מתחיל. לא חותמים ספר, אבל עוברים לפרק חדש. וחלק ממה שנצטרך לבדוק בחשבון הנפש הארוך שעוד לפנינו הוא **עד כמה הצלחנו, תוך כדי המלחמה, לספר את הסיפור שלה. בולנו צריכים לעשות יותר כדי לספר את סיפורה של המלחמה הזו. זו נגזרת של המחויבות שלנו להווה ולעתיד - לצורך להמשיך ולחשל את רוח הלחימה, לחזק לכידות, להגביר את החוסן.**

לרב זקס הייתה פעם הבחנה נהדרת על ההבדל בין היסטוריה לזיכרון. היסטוריה, הוא אמר, עונה על השאלה "מה קרה?". הזיכרון עונה על השאלה "מי אני?". במובן זה, מורשת נמצאת בתווך ביניהם- היא נאמנה לשאלה "מה קרה?" אך שואפת להמשיך ולענות על השאלה "מי אני?" ובמידה רבה "מי אני רוצה להיות?".

מורשת הקרב מאפשרת הנצחה, למידה טקטית ומקצועית של קרבות עבר, והיא שכבה נוספת מעל לשכבת התחקור ההיסטורי והמבצעי. אך תפקידה החשוב ביותר קשור לכיוון ולדמיון.

לפני הכל ואחרי הכל- היא מסמנת כיוון לתשובה לשאלה "מי אנחנו?", מסייעת למפקדים להגדיר את הראוי והרצוי. ובמקביל, היא מרחיבה את הדמיון- כלומר מאפשרת לנו להחזיק בכל רגע נתון יותר אפשרויות על מדף קבלת ההחלטות.

לפני כחודש נפל בקרב רס"ן שחר נתנאל בוזגלו, מ"פ בחטיבה 7. כל נופל הוא עולם ומלואו, ובכל זאת נפילתו היכתה גלים במשך מספר יממות בתקשורת וברשתות החברתיות. זה קשור כנראה לדמותו הייחודית, לעדי- אלמנתו ההרה, לעיתוי נפילתו בערב ראש השנה, לתפקידו כמ"פ, וכנראה לדברים נוספים שאין להם שיעור ואין להם הסבר.

והיה עוד משהו. **68 דקות של שיחה שלו עם גדעון שרב, מאוגוסט 24'. מתוך סדרת פרקים שנקראת "האדם מול האש", המלט"ק יצא לראיין בוגרים וחניכים שלקחו חלק בלחימה. חלק מהשיחות הן פרייטלס, כמו שאומר הנוער בעברית. התיאור של נתנאל עולה על כל דמיון אך עדיין אותנטי, נמסר בשטף, בגובה העיניים. והוא באמת לא יסולא בפז. וכמה נוראה המחשבה- איזה מזל שמישהו קרא לו, הושיב אותו והקליט אותו. וכמה חשוב שנמשיך לעשות זאת עם ובלי קשר להנצחה, ושייבדלו כולם לחיים ארוכים וטובים.**

"ייקח לנו ככל הנראה שנים לתחקר את שדורש תחקור; ועדות צל"שים, לכשיקומו, ידרשו גם הן זמן לא מבוטל; כתיבת ההיסטוריה תימשך עשורים. לדור הנוכחי שלחם אין זמן. הקרב על האתוס כבר החל עוד בטרם הסתיים הקרב עצמו. חלק מהטיפול בכך כך ייעשה באופן מטכ"לי, מרוכז, בשיתוף כל הגופים הנוגעים בדבר, חלק ממנו קרה וימשיך לקרות ביוזמות מקומיות ברמות השונות. וחלקו נמצא בידי המפקדים ממש.

בחלק מהמענה לצורך הזה הוגדרה על ידי חיל החינוך והנוער ואכ"א ערכת מורשת יחידתית- "רוח קרב", שנועדה לתת מענה סדור לתחום הזה. היא כוללת מפתח של מצפני מורשת ופודקאסטים, כמו גם מענה לערכי מורשת וכלים נוספים על פני גרף הפעילות.

אנחנו לא פועלים בחלל ריק. סרטים מופקים, ספרים יוצאים לאור, בעלי עניין שונים משרתים עניינים שונים.

מלחמה, בבסיסה, היא תמיד גם מאבק בין סיפורים. ומלחמה ארוכה היא גם מאבק על הסיפור של המלחמה עצמה.

התפקיד שלנו הוא לספר את הסיפור שלנו.

זה חשוב מעוד סיבה, חוץ מכל מה שכבר נכתב. מורשת הקרב גם קשורה לכל המכלול הערכי של צה"ל- לדבקות במשימה, לחתירה לניצחון, למוסר לחימה, למשמעת.

חייל שגאה במורשת שלו, ביחידה שלו, בצבא שהוא חלק ממנו- יהיה חייל טוב יותר; לוחם שמדגיש שהוא חלק מסיפור ראוי ורחב יותר- יילחם טוב יותר. אם אנחנו רוצים לסדר מרע- חלק מה"עשה טוב" הוא גם לספר על הטוב, להאיר עליו, ולהגביר אותו.

המח"ט מהציטוט בהתחלה הוא רק דוגמה. שמעתי אינספור גרסאות כאלה במעלה המלחמה. היה מישהו, בהמראה באישון לילה, שנזכר במבצע מוקד, או בערצב 19. והיה מישהו שנתקל בחומה בקצה מטע, ועלו בו מחשבות על גבורת בינת ג'בל או על הקרב ההוא מצוק איתן, והתרגולת מכפר סיל, ועוד רבים אחרים. עכשיו תורנו.

זה לא עניין שנוכל לעסוק בו ביום שאחרי. זה צו שעה, וצורך שעה.

בהערכה,

תא"ל, סמואל בומנדיל

קצין החינוך והנוער הראשי

איגרת קצין החינוך והנוער הראשי

"אין עם אֶשׁר יסוג מִחִפְיוֹת חַיִּי"